

CEMAATİN ÖNEMİ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Size bir görevinizi hatırlatan, müjdeli bir hadis-i şerifle başlamak istiyorum sözüme.

a. Salât ü Selâmı Çok Eylemek

Hazret-i Aişe-i Sıddîka Vâlidemiz'den Deylemî rivâyet eylemiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ

غَدًا رَاضِيًا فَلْيُكْثِرِ الصَّلَاةَ عَلَيَّ

(الديلمى عن عائشة)

RE. 424/3 (*Men serrahû en yelka'llàhe azze ve celle gaden râdiyen, felyüksiru's-salâte aleyye.*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.18; Cürcânî, *Târih-i Cürcân*, c.I, s.404, no:688; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.303, no:852; Zehebî, *Mîzânü'l-l'tidâl*, c.IV, s.275, no:9127; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.777, no:2229; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XX, s.391, no:22437.

“—Kim yarın, yâni kıyamet koptuğu zaman, bu dünya bittiği zaman, ahiret hayatı başladığı zaman, Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne, Aziz ve Celîl olan Allah’a râzı olduğu vaziyette kavuşmak, onun huzuruna râzı bir vaziyette gitmek isterse, bana salât ü selâmı çok eylesin!” buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Tabii burada râzı olan kim? Allah’a râzı olduğu halde gitmek isterse... Yâni kul, kendisi Allah’ın kendisine verdiği nimetleri, ikramları görünce râzı olacak, böyle bir râzı vaziyette Allah’a kavuşmak isterse, Peygamber Efendimiz’e salât ü selâmı çok etsin mânâsına gelebilir. Aynı şekilde, Allah kendisinden râzı olduğu bir şekilde Allah’a kavuşmak isteyen mânâsına da gelebilir. İkisi de güzel... Yâni, ya Allah kuluna çok nimetler, mükâfatlar veriyor, kul hoşnud ve râzı oluyor, vaziyetten son derece hoşlanıyor. Böyle bir vaziyette Rabbine kavuşmak için Peygamber Efendimiz’e salât ü selâmı çok getirmesi lâzım! Bu güzel.

Ama, “Allah kendisinden râzı olduğu bir şekilde Allah’a kavuşmak isterse, Peygamber Efendimiz’e salât ü selâmı çok etsin!” mânâsına alırsak, bu mânâ da çıkabilir bu Arapça cümleden. İkisi de mümkün. *Râdıyen* dediği yâni ya Allah kendisinden râzı, ya kendisi Allah’tan râzı mânâsına gelebilir. İkisi de güzel...

O halde, bu müjdeli hadis-i şerîfin, Hazret-i Aişe Vâlidemiz’in bize müjdelediği bu güzel hadis-i şerîfin, durumun bizde de hâsıl olması için, yâni bizim de Allah’a o bizden râzı vaziyette, veyahut

biz onun verdiği nimetlerden, mükâfatlardan, ahiretteki lütfundan râzı vaziyette kavuşmak istiyorsak, Peygamber SAS Efendimiz'e çok salât ü selâm eyleyelim!

Bunu şu bakımdan söylüyorum, sevgili Akra dinleyicileri: Cuma günü salât ü selâmı daha çok etmek hakkında, Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şerifleri var. Zaten her zaman Peygamber Efendimiz'e salât ü selâm getirmek, Allah'ın bize Kur'an-ı Kerim'de, ayet-i kerimede emrettiği bir emir... Ama cuma günleri, özellikle Peygamber Efendimiz'e salât ü selâmı çok getirmek gerektiği de dinî bir konu, dînî bir emir. O bakımdan salât ü selâmı çok edin! Elinizde tesbih, dilinizde salât ü selâm, Peygamber Efendimiz'e sevginizi, saygınızı, bağlılığınızı ifade eden; onun da size şefaathetmesini sağlayacak olan salât ü selâmı çok eyleyin!" diye, size dünyada ahirette fayda sağlayacak bir şeyi, müjdeli bir konuyu böylece hatırlatmakla konuşmama başlamış oldum.

Zaten bir insan, Peygamber SAS Efendimiz'in anıldığı yerde, adının geçtiği yerde ona salât ü selâm getirmesi lâzım! Getirmezse, burnu yerde sürter. Dünyada ahirette durumu iyi olmaz.

Peygamber SAS Efendimiz'i kendisinden, ana babasından, evlatlarından, bütün insanlardan daha çok sevmesi gerekiyor müslümanların. Çünkü gerçekten güzeller güzeli, zaten aşık olunacak, sevilecek bir insan. Ama ayrıca bu güzelliğin ötesinde bir gerçek var ki, İslâm dininin bütün inceliklerini Rasûlüllah'tan

öğreniyoruz. Kur'an-ı Kerim Rasûlüllah'a inmiş ve Kur'an-ı Kerim'i en iyi anlayan, en derinden yaşayan ve en güzel uygulayan Peygamber Efendimiz. O bakımdan Peygamber Efendimiz'i sevmek, onu tanımak, onun hadislerini okumak, onun sünnetine âşinâ olmak, onun yolunda yürümek, Allah'ın sevgili bir kulu, mükemmel bir insan, olgun bir insan, kâmil bir insan olmak için, çok iyi bir kul olmak için vazgeçilmez bir yol, vazgeçilmez, başka ikincisi olmayan tek yol olduğu için, tabii Peygamber Efendimiz'e sevgi ve saygının çok derin olması lâzım müslümanlarda...

Çocuklarımızı da Peygamber SAS Efendimiz'e sevgi duygusuyla yetiştirip her türlü tedbiri, eğitimi yapmamız, sağlamamız gerekiyor. Çocuk Peygamber Efendimiz'i tanıyacak, sevecek, çok sevecek, çok candan sevecek ve Peygamber Efendimiz'in sünnetine bağlanacak.

Birinci hadis-i şerif bu. Cuma gününde salât ü selâmı çok edelim, her zaman çok salât ü selâm getirelim diye hatırlattığım bir konu bu.

b. Selâm Vermenin Mükâfâtı

İkinci müjdeli hadis-i şerif, bu günün size nakletmek istediğim hadislerinden ikincisi. Abdullah ibn-i Ömer RA tarafından rivâyet edilmiş, Taberânî'de var bu hadis-i şerif. Peygamber Efendimiz'in müjdesi şöyle:²

² *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.65, no:12734; *Kenzü'l-Ummâl*, c.9, s.228, no:25288; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XX, s.405, no:22472.

مَنْ سَلَّمَ عَلَى عِشْرِينَ رَجُلًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ فِي يَوْمٍ
جَمَاعَةً أَوْ فُرَادَى ثُمَّ مَاتَ مِنْ يَوْمِهِ ذَلِكَ وَجَبَتْ
لَهُ الْجَنَّةُ وَفِي لَيْلَتِهِ مِثْلَ ذَلِكَ

(طب. عن ابن عمر)

RE. 424/7 (Men selleme alâ işrîne racülen mine'l-müslimîn fî yevmin, cemâaten ev fürâdâ, sümme mâte min yevmihî zâlike, vecebet lehû'l-cenneh, ve fî leyletihî misle zâlike.)

Bu çok güzel, müjdeli bir hadis-i şerif, çok hoşuma gitti. Ben de kendi kendime bir karar verdim. Her halde siz de aynı kararı verirsiniz, hadis-i şerifin mânâsını dinledikten sonra sevgili dinleyiciler!

Peygamber Efendimiz, Abdullah ibn-i Ömer RA'nın rivâyet ettiği bu hadis-i şerîflerinde buyuruyorlar ki:

“—Kim yirmi kişiye...” Yirmi adama diyor ama yâni bu adam da olur, hanım da olur, büyük de olur, küçük de olur... Yirmi kişiye diyelim biz veyahut yirmi adama diyelim hadis-i şerifin tam anlamını vermiş olmak için. “Yirmi adama, müslümanlardan yirmi adama bir günde selâm verirse, (*cemâaten ev fürâdâ*) yâni o insanlar isterse yirmi adam bir arada olsun, yirmi kişi, siz de onlara selâm veriyorsunuz; veyahut tek tek olsun, bir, iki, üç, dört, beş... Yirmiye tamamlansın rakam.

(*Sümme mâte min yevmihî zâlike*) “O gün vefat ederse...” Hani insanın bir eceli var, vâdesi yetti diyoruz. “Böyle yirmi adama selâm vermiş, bu güzel işi yapmış olarak o gün vefat ederse, selâm verdiği o günde vefat ederse; (*vecebet lehü’l-cenneh*) cennet ona vacib olur, yâni mutlaka cennete girer. (*Ve fî leyletihi misle zâlike*) Gece de böyle yirmi kişiye selâm verirse, gene aynı şekilde aynı mükâfâta erer.” diyor Peygamber Efendimiz.

Şimdi ben çok iyi anlıyorum, hadisi rivâyet eden Abdullah ibn-i Ömer RA’ın çok önceden bir menkabesini dinlemiştim. Bir arkadaşına buyurmuş ki:

“—Gel seninle çarşıya pazara gidelim!”

Arkadaşı da demiş ki:

“—Ey Ömer’in oğlu ben senin halini, huyunu bilirim, nasıl bir insan olduğunu tanıyorum; sen öyle çarşıyı pazarı pek sevmezsin. Çarşıda hileli tartılar olur, hileli ölçmeler olur, yalan yere yeminler olur, aldatmacalar olabilir...”

Yâni, böyle dînî bakımdan güzel olmayan şeyler olabilir, şeytan orada çok dolaşır. Onun için, sen çarşıyı pazarı esasında sevmezsin ama, niçin çarşıya pazara gitmek istiyorsun?..” diye sormuş.

Merak etmiş yâni, bu iştiyakı neden, niye çarşıya gitmek istiyor?.. Sevmediği bir yer olduğu halde niye çarşıya gitmek istiyor?” diye.

O da demiş ki:

“—Orada insan çoktur, selâm veririz, sevap kazanırız.” buyurmuş.

Şimdi bu rivâyet ettiği hadiste de, konu biraz daha önümüzde aydınlanıyor. Demek ki, yirmi kişiyi tamamladı mı bir insan... Tabii bu sokakta olmayabilir. Medine'nin o zamanki nüfusunu düşünelim! İnsanlar şimdiki gibi böyle izdihamlı, kalabalık değil, sokaklarda çok yürümüyorlar ama, çarşı pazarda o insanları bulmak mümkün. Onun için, çarşıya pazara gidiyor ki, her halde yirmi rakamını tamamlamayı düşünüyor demek ki.

Tabii muhterem kardeşlerim, sevgili dinleyiciler, Akra dinleyicileri! Yâni selâma bu kadar mükâfat verilmesi biraz belki dikkatinizi çekmiştir, garipsemişsinizdir. Neden?.. Selâm tanışmayı, tanışma muhabbet etmeyi, dost olmayı, dost olmak da güzelce, dostça güzel işler yapmayı sağlıyor ya kademe kademe... Onun için selâm güzel bir başlangıç, güzel bir kapı. Bir yolun başlangıcı, yolun sonu çok güzel bir noktaya gidiyor. Onun için mükâfatı, sevabı çok fazla. Onun için, biz bu selâma müslümanlar olarak çok değer veririz. Tanımadığımız insana da selâm veririz biz.

Ben Almanya'ya gittiğim zaman Almanlarda da, belki Türklere etkilenmedir, bilmiyorum, onu da gördüm. Yâni apartmanda merdivenlerden iniyoruz, tanımadığım bir Alman selâm veriyor bana...

Yâni, bu yabancı falan demiyor; giyimimizden, kuşamımızdan, dış görünüşümüzden belli. Demek ki, onlara da din adamları belki bu şeyi tembihlemişler, hani selâmlaşın filan diye. Herkes yolda tanımadığı kimseye bile selâm veriyor. Bu bizim dinimizde, İslâm'da çok önemli bir şey. Peygamber Efendimiz:

“—Tanıdığınız, tanımadığınız, kim olursa olsun selâm verin!” diyor.

Tabii selâm bir dua, çok derin bir dua... Yâni insan selâm verdiği zaman, sadece bir “Merhaba” demiş olmuyor; selâm sözünün derin mânâsı ahirete kadar gidiyor. Yâni, o insanın cennetlik olmasını istiyoruz, cennet nimetlerine ermesini istiyoruz. O mânâyâ da geliyor. Dâru’s-selâm olan, selâm diyarı, yurdu olan cennete girmesini de, Allah’ın selâmetine ermesini de, Allah’ın selâmına mazhar olmasını da temennî etmiş oluyoruz aslında biz, bir insana selâm olsun sana dediğimiz zaman... Selâmın çok derin mânâsı var. Başka kelimelerle bu manayı sağlamak mümkün değil.

Şimdi tabii bu hadis-i şerîf müjdeli, çok güzel bir hadis-i şerîf. Bunu okuyunca ben de karar verdim kendi kendime bu hadis-i şerifi uygulayayım diye. Yâni şöyle yirmi kişiyi nasıl tamamlayabilirim diye. Kalabalıklara gitmem lâzım, herkese selâm vermem lâzım ki, dostluk, muhabbet, ahbaplık, kardeşlik, sevgi, saygı böylece toplumda yayılmış olur. Tabii ki, çok güzel bir adet... İkinci müjdeli hadis-i şerif bu...

c. Müezzini Tekrarlamanın Sevabı

Gelelim bundan sonraki hadis-i şerife. Yine müjdeli bir hadis-i şerîf okumak istiyorum size. Kısa... Arkasından bir de tehditli bir hadis-i şerîf okuyacağım, biraz dengelensin diye. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki, yine Taberânî'nin rivâyet ettiğine göre:³

مَنْ سَمِعَ الْمُؤَذِّنَ فَقَالَ مِثْلَ مَا

يَقُولُ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ

(طب. عن معاوية)

RE. 424/8 (*Men semia'l-müezzine, fekalè misle mâ yekülü, felehû mislü ecarihî.*) “Kim ezan okuyan müezzini duyarsa...” Hani *Allàhu ekber* diye başlıyor, işte minarede, camide ezan okuyor. “Ve onun dediği sözleri söylerse, tekrar ederse; onun sevabı gibi sevap kazanır.” diye Peygamber Efendimiz müjdelemiştir.

Biliyorsunuz müezzin ezanı okurken, müslümanlıkta âdâb nedir, İslâm ahlâkı nedir?.. Ezanı bir kere saygıyla dinleyecek. İşini bırakacak, konuşmasını, sohbetini bırakacak, ezanı güzel bir şekilde, saygıyla dinleyecek; bir...

³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.346, no:802; Muaviye RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.701, no:21002; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.92, no:1870;

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XX, s.406, no:22476.

İkincisi: Bu ezanın sözlerini tekrar edecek. Müezzin “*Allàhu ekber!*” deyince, o da “*Allàhu ekber!*” diyecek. “*Eşhedü en lâ ilâhe illa’llâh!*” deyince, söyleyecek vs... “*Hayye ale’s-salâh!.. Hayye ale’l- felâh!..*” derken, “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâhi’l-aliyyi’l-azîm*” deniyor. Yâni, “Haydi namaza gel!.. Haydi felâha gel!” mânâsına gelen sözler söylendiği zaman, o zaman deniyor ki: “Güç, kuvvet Allah’ın verdiği bir şeydir.

Allah nasib ederse olur. Yâni, inşâallah, Allah nasib ederse namaza geleceğim. Allah nasib ederse kurtuluşa ereceğim.” demiş oluyor. Orada bu sözler söyleniyor. Ama genel olarak müezzinin sözleri tekrar ediliyor.

Peki, müezzinin sevabı ne kadarmış?.. Yâni, onun sözlerini tekrar eden kimseye bu sevaplar veriliyor da, acaba müezzinin sevapları ne kadar?.. Müezzinin sevabı çok fazla...

Hazret-i Ömer RA demiş ki:

“—Ben emîrû’l-mü’minîn olmasaydım, halîfe olmasaydım müezzin olurum.” diyor.

Yâni en şerefli hizmet müezzinlik. Neden?.. İnsanları Allah’ın ibadetine çağırıyorsunuz. Hele bu Allah rızası için olursa, hani ücretsiz olursa, fî sebîlillâh olursa, hasbeten lillâh olursa; tabii sevabı daha da yüksek oluyor. Çünkü, bir dünya karşılığı almıyor, ahiret sevabı bekliyor. Müezzinin sesinin eriştiği yere kadar, bütün mahlûklar ona dua ediyorlar ve müezzinin günahları afv u mağfîret oluyor. Yâni uzun

seneler, uzun zaman buna devam ederse, çok çok büyük mükâfatlar alıyor. Demek ki, ahirette de müezzinlerin makamı yüksek olacak, mahşer yerinde de kıymetleri fazla olacak, özel durumda olacaklar.

Müezzinin sevabı gibi sevap alıyor. O halde ezanı dinleyelim, ezanı tekrar edelim, ezandaki mânâyı gönlümüzden tasvib edelim, takib edelim!.. Bu da müjdeli bir şey, sevap kazanmak için.

d. Camiye Gitmemenin Cezası

Şimdi gelelim tehditli olan hadis-i şerîfe. Yine Taberânî'nin İbn-i Abbas RA'dan rivâyet ettiği bir hadis-i şerif var. Peygamber SAS buyuruyor ki:⁴

مَنْ سَمِعَ النِّدَاءَ فَلَمْ يَأْتِهِ فَالَا صَلَاةَ لَهُ إِلَّا مِنْ عُذْرٍ

(هـ. طب. ك. حب. ق. ض. عن ابن عباس)

RE. 424/9 (*Men semia'n-nidâe felem ye'tihî, felâ salâte lehû, illâ min uzrin.*) Yâni, “Bir insan ezanı duydu...” *Nidâ*; yâni müezzinin nidâsı, seslenmesi, ezan.

⁴ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.260, no:793; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.415, no:2064; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.372, no:893; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.420, no:4; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.446, no:12265; Abdü'r-Rezzak, *Musanef*, c.I, s.497, no:1914; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.57, no:4719; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.699, no:20993; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.409, no:22482.

“Kim ezanı duymuşsa, (*felem ye'tihî*) camiye de gelmemişse... Ezanı duydu, yine de camiye gelmedi. (*Felâ salâte lehû*) Onun namazı yoktur.” diyor. Yâni, “Evinde kıldığı namazı kabul olmaz!” demek. (*İllâ min uzrin*) “Ancak mazereti varsa...” Hani hastadır, kötürümdür, yolda bir tehlike vardır, çok soğuktur, çamurdur, sel vardır... Bir mazereti varsa müstesna ama, mazereti yoksa, (*Hayye ale's-salâh*) “Haydi namaza gel!” sözüne icabet edecek, davete gidecek.

Allah'ın daveti. Yâni müezzin sesleniyor ama, daveti yapan Allah... Cami de Allah'ın evi. Allah'ın evine, Allah-u Teâlâ Hazretleri davet ediyor.

Zaten müslümanın o kadar güzel pozisyonu var ki dünya hayatında... Kur'an-ı Kerim'de buyruluyor ki:

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ

(يونس: ٢٥)

(*Va'llàhu yed'ù ilâ dâri's-selâm*) “Allah sizleri dâru's-selâm olan cennete çağırıyor, davet ediyor.” (Yunus, 10/25) Yâni, bizhepimiz cennete davetli insanlarız ve Allah tarafından davet ediliyoruz. Ne kadar güzel bir pozisyon, ne kadar şerefli, güzel bir durum bu... Çok güzel bir şey... Bu hayatımız için, hayatımız boyu geçerli olan bir davet. Allah bizi, biz insanları cennete çağırıyor.

Tabii davete icabet eden cennete gidecek. “Yok ben gelmem!” diyen, cehenneme gidecek. Allah çağırıyor cennete ama, “Gelmem!” diyen tabii cehenneme gidecek. Kim gelmem diyor?.. Allah’a âsî olan, gelmem demiş oluyor.

Şimdi ikinci davet de, her namazda minarelerden okunan ezan... Bu ezanın o kadar büyük şerefi, o kadar büyük kıymeti, o kadar büyük faydası var ki... Bir kere, ezanın okunduğu yerde şeytan duramıyor. Ezanın sesinin duyulmadığı yere kadar gidiyor. Bir yerde beş tane ev varsa ve orada ezan okunmuyor, kamet getirilmiyor, cemaatle namaz kılınmıyorsa; şeytan oraya hâkimiyetini kuruyor, oradaki insanları hükmü altına alıyor, esir ediyor.

Şeytanın esaretine düşmüş olan, hükmü altına girmiş olan insan da, iyilikleri sevse bile, istese bile yapamıyor. Canı istiyor, kalkamıyor; canı istiyor, yapamıyor; canı istiyor, istiyor, başaramıyor... Neden?.. Şeytanın esiri durumuna düştü. Ezan böyle önemli bir şey... Şeytandan kurtarıyor insanı ve çok sevaplar kazandırıyor.

Tabii, bir de, ezanın davet mânâsı var. Kuru bir sözden, kuru bir ilandan ibaret değil. “Allah en büyüktür, ben şahadet ederim ki Allah’tan gayrı ilâh yoktur, Muhammed şahadet ederim ki onun rasûlüdür...” demek, sadece böyle bir ilan değil, ondan sonra bir de “*Hayye ale’s-salâh!*” var, “*Hayye ale’l-felâh!*” var. “Gelin bakalım, haydi Allah’ın huzuruna gelin, namaza gelin, namazı kılın!” denmiş oluyor.

E bu davete icabet etmek lâzım, *lebbeyk* demek lâzım! *Lebbeyk* ne demek?.. Kat kat emrindeyim, geliyorum demek. Yâni hacca giderken hacılar, “*Lebbeyk, allâhümme lebbeyk*” diyorlar, “Yâ Rabbi sen bize hacı emretmişsin, hacca davet etmişsin, geliyorum yâ Rabbi, emrini tutuyorum yâ Rabbi, *lebbeyk.*” diye diye gidiyoruz. Ezan duyulduğu zaman, “*Lebbeyk yâ Rabbi!*” demek lâzım, “Tamam yâ Rabbi, davet ettin, geliyorum.” demek lâzım vegitmek lâzım! Gitmek güzel. Yâni sözüm bir bakıma tehditli oldu, bir bakıma müjdeli gene. Gitmek güzel ama, gitmemek tehlikeli...

“—Canım, ben evde namaz kılıyorum.”

Kılıyorsun ama tembellik ediyorsun, Allah’ın davetini kabul etmedin, Allah’ın evine gitmedin. Allah’ın evine gitseydin attığın her adımda bir derece yükselecektin, derecen artacaktı, bir günahın affolacaktı, sana bir hasene yazılacaktı. Her adımında böyle mükâfat kazanacaktın. Camiye gidince de, camide Allah mükâfat dağıtacaktır camiye gelenlere; o mükâfatları alacaktın. Senin namazın kusurlu bile olsa, öteki iyi insanların iyiliği dolayısıyla, sevaplarından sen de hisse alacaktın. Senin namazın da grup namazı olduğu için, cemaat namazı olduğu için, beraber kabul olacaktı. Evde belki senin namazını, kusurlu olduğu için Allah kabul etmeyecekken, orada cemaate uyduğun için, o arada seninki de kabul oluyor. Namazın kabul olması da garantili oluyor.

Tabii acaba, Allah-u Teâlâ Hazretleri niye bize namazı bu kadar emretmiş?.. Niye cemaati

Peygamber Efendimiz bu kadar kuvvetle tavsiye buyurmuş?.. Çünkü namaz insanı günde beş defa kendi kendini kontrole sevk ediyor, vicdan muhasebesine sevk ediyor, kötülüklerden çekiyor, kötülükleri engelliyor, iyi insan olmaya yöneltiyor. Allah'ın kulu olduğunu hatırlatıyor, Allah'ın huzurunda onunla buluşturuyor, mülakât nasib ediyor... Allah'la buluşmuş insan da, bu beş buluşmanın arasındaki zamanlarda da Allah'a iyi kulluk eder, iyi insan olur. Bu faydası var.

Tabii cemaate gelince de insan, cemaatte öteki müslümanlarla görüşüyor, sevişiyor, dostluk ediyor, muhabbeti ziyade oluyor. Selâmlaşıyor, selâmlaşmaktan sevap kazanıyor... Düşünün camiye gelen bir insan, “*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâh!*” dediği zaman, camide tabii kaç kişi var, caminin avlusunda kaç kişi var. Camiye gelen, o demin okuduğum yirmi kişiye selâm vermenin mükâfâtını kazanmış oluyor. Ne kadar güzel!

Onun için, camilere gelmeniz lâzım!.. Camiler bizim toplantı yerlerimizdir. Müslümanlık ne kadar güzel bir din ki, müslümanların toplantı yerleri var. Günde beş defa müslümanlar toplanıyorlar. Camilerde toplanıyorlar. Gayet güzel yerler. Halı döşeli, kubbeli, nakışlı, süslü, levhalı, mübarek, böyle kötü şeylerin yapılmadığı, gürültünün patırtının olmadığı rûhâni yerler. Ne kadar güzel toplantı yerleri nasib etmiş Allah bize...

Adam camiye gelmiyor, “Evde kılarım!” diyor. Olmaz! Dinin düşündüğü büyük amaçlar var, hedeflediği büyük hedefler var. O hedeflerin hâsıl olması için camiye geleceksin, namazı kılacaksın, toplum kuvvetli bir toplum olacak, muhabbetli bir toplum olacak.

Tabii, filanca hastaymış, haydi ona yardım edelim!.. Filanca fakirmiş, haydi ona yardım edelim!.. Filancanın çocuğu yetim kaldı, haydi onu okutalım! Filanca kız, haydi evlendiriverelim... Tabii bir arada olunca, insan tek kişinin yapamadığı nice hayırlı işleri de yapabiliyor. O bakımdan, bu hadis-i şerîf de bizler için, sizler için çok önemli bir hadis-i şerîf oluyor sevgili kardeşlerim!

e. Cemaate Devam Etmenin Faydası

Bu konuyu tamamlayan bir hadis daha okuyayım, müsaade buyurursanız sözümü, sohbetimi tamamlayayım.

Abdullah ibn-i Ömer RA’dan bir hadis-i şerif, Deylemî rivâyet etmiş:⁵

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْكُنَ بِحُبُوحَةِ الْجَنَّةِ فَلْيَلْزِمِ
الْجَمَاعَةَ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ مَعَ الْوَاحِدِ
وَهُوَ مِنَ الْأَثْنَيْنِ أَبْعَدُ
(الدِّلْمِيُّ عَنِ ابْنِ عَمْرِو)

⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.536, no:5673; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.244, no:1207; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.277, no:451; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.207, no:1033; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.406, no:9140;

Câmiü'l-Ehâdis, c.XX, s.385, no:22421.

RE. 424/5 (*Menserrahû enyesküne buhbûhate'l-cenneti felyelzemi'l-cemâah, feinne'ş-şeytâne mea'l-vâhid, ve hüve mine'l- isneyni eb'ad.*)

Bu deminki sözümü tamamlayan bir konu... Ama biraz daha geniş anlamı var, onu söyleyeceğim. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

“—Kim cennetin ortasında, şöyle orta yerinde bir mekân tutup oraya yerleşmek isterse; kenarında, köşesinde değil de tam böyle ortasında yerleşmek isterse; sakin olmak, mesken tutmak isterse; (*felyelzemi'l-cemâah*) cemaate sarılsın, cemaate devam etsin, cemaati terk etmesin, cemaate mülâzim olsun; yâni topluluktan kopmasın!..”

Tabii burada cemaat, hem caminin cemaatine devam etmek, hem de İslâm topluluğundan kopup uzakta tek başına kalmamak. Yâni, cemiyetten de uzak kalmamak mânâsına...

Peygamber Efendimiz bunun izahı olarak da buyuruyor ki:

(*Feinne'ş-şeytâne mea'l-vâhid*) “Çünkü şeytan tek kişinin yanındadır. Ben bunu yalnız yakaladım diye, onunla uğraşır.” Hani kurdun bir zavallı kuzuyu çobansız, çoban köpeksiz, bekçisiz yakaladığı gibi. Yâni bir kişiyle beraberdir şeytan.

Tabii şeytan bir insanla beraber oldu mu, o tecrübesiyle, o dünya kurulduğu zamandan beri çalışmalardan elde ettiği tecrübe ve imkânlarıyla, o insana ne oyunlar eder, ne kadar zararlara sokar, ne kadar günahlara bulaştırabilir.

O bakımdan bir kişiyedir şeytan.

(*Ve hüve mine'l-isneyni eb'ad*) “İki kişiden daha uzak durur.” Üç kişi olursa daha uzak durur, üç kişiye söz geçiremez.

Onun için ikiden daha uzaktır ama, en aşağı üç kişi olması lâzım! Üçten de daha fazla sayıda olmak lâzım! Toplumda olmak lâzım, topluluktan kopmamak lâzım, cemaatten ayrılmamak lâzım!.. Bu da İslâm'ın topluluğa verdiği değeri gösteriyor.

Hakikaten, insanlar toplu halde yaşamaktan çok büyük avantajlar sağlamışlardır tarih boyunca. İnsanoğlu, insan nesli başka yaratıkların yanında, beraber yaşamaktan medeniyetler kurmuştur, şehirler kurmuştur ve şehirlerde rahat yaşamaktadır, huzur içinde yaşamaktadır.

Dağda olsa kurtlar iner, saldırır. Yabancı, yırtıcı, parçalayıcı hayvanlar gelir. Elektrik yok, —yâni şimdiki zamanı düşünelim— fırın yok, kasap yok, bakkal yok... Her şeyi kendisi sağlayacak. Tek başına yaşayan, uzak bir yerde yaşayan zor bir durumdadır. Ama topluluğun içinde bir sosyal iş bölümü oluyor. Herkes bir iş kuruyor ve insanlar mutlu yaşıyorlar, rahat yaşıyorlar ve emniyet içinde yaşıyorlar. Topluluk çok güzel bir şey... Eğitim de toplulukta oluyor, sevaplı işler de toplulukta oluyor.

Abdullah ibn-i Abbas RA'nın rivâyet ettiği bir hadis-i şerif var, Tirmîzî ve Ebû Dâvûd da rivâyet etmişler:⁶

مَنْ سَكَنَ الْبَادِيَةَ جَفَا

(د.ت.ن.حم.ق. عن ابن عباس)

(*Men sekene'l-bâdiyete cefâ*) “Kim böyle bâdiyede oturursa...” *Bâdiye*, tabii Arabistan'ın çöl dediğimiz kısmı. Yâni, böyle şehir olmayan yer. “Kim orada oturursa, duyguları sönükleşir, kurur ve gaflete düşer.” diye bildiriyor Peygamber Efendimiz.

Tabii zaman zaman bazı işler dolayısıyla, dinlenmek için, ufak bir vesileyle insan böyle bir yere gidebilir ama, bunu bir yaşam tarzı olarak sürdürmek İslâm'da yoktur. İslâm'da böyle cemiyeti terk edip de dağ başlarında, mağaralarda yaşamak gibi şeyler yoktur.

Onun için sevgili kardeşlerim, cemaate bağlı olalım! Topluluğun içindeki yerimizin kıymetini bilelim! Topluluğa faydalı çalışmalar yapalım! Camiye devam edelim! Böyle iyi, güzel şeyleri birlikte yapmaya gayret edelim!..

⁶ Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.523, no:2256; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.124, no:2859; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.195, no:4309; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.357, no:3362; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.101, no:20040; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.154, no:4821; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.72; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.IX, s.70, no:649; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s..406, no:41588; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.253, no:2499;

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XX, s.401, no:22464; RE. 424/6.

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin tabii lütufları çoktur. Ben de hepsini bir konuşmada söyleyecek durumda değilim ama, bugün söylediğim hadis-i şeriflerden epeyce güzel şeyler çıkar. Epeyce sevaplar kazanabilirsiniz.

Dilerim ki, Allah sizi çok çok sevaplara mazhar eylesin... Çok büyük mükâfatlara erdirsin... Hem bu dünyada mutlu yaşayın, gönlünüzce, ama tabii Allah'ın yolunda şen ve esen olarak yaşayın; hem de ahirette Allah-u Teâlâ Hazretleri sizi sevdiği, râzı olduğu kulları arasına alsın... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin; çoluk çocuğunuzla, büyüklerinize, akrabanızla, dostlarınızla, sevdiklerinizle beraber...

Sevgili Akra dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!*..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

08. 03. 1996 - AKRA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

